

А. І. Пинзар

керуючий партнер АО «АГАРД»

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ТА ВЕРСІЇ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У статті досліджено типові слідчі ситуації та версії, що виникають під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель, яка належить до категорії складних і високоризикованих економічних злочинів із високим рівнем латентності та організованості. З огляду на особливу криміналістичну специфіку цієї категорії кримінальних проваджень, обґрунтовано, що слідча ситуація становить собою конкретне динамічне поєднання зовнішніх та внутрішніх умов і чинників, що виникає на певному етапі досудового розслідування – на початку кримінального провадження або в процесі проведення слідчих (розшукових) дій. Така ситуація впливає на формування версій, визначення пріоритетів слідчої тактики, вибір послідовності та інтенсивності доказової діяльності, а також на характер взаємодії між слідчим (детективом), прокурором, іншими процесуальними учасниками, зокрема експертами, аудиторами, представниками державного фінансового контролю.

Наголошено, що своєчасна та точна діагностика слідчої ситуації є необхідною передумовою ефективного планування процесуальних дій, запобігання втраті доказів, нейтралізації протидії розслідуванню та забезпечення результативного доведення вини фігурантів. На основі узагальнення практики розслідування, зокрема аналізу кримінальних проваджень, здійснено типологізацію слідчих ситуацій за низкою ключових ознак: за джерелом надходження первинної інформації (оперативно-розшукові матеріали, акти перевірок органів держконтролю, власне виявлення фактів слідчим, повідомлення громадськості або бізнесу, анонімні звернення); за способом вчинення кримінального правопорушення (фальсифікація тендерної документації, фіктивні акти виконаних робіт, незаконне відчуження державного майна, завищення цін на товари та послуги, переказ бюджетних коштів на фіктивні компанії); за ступенем встановлення особи (встановлена особа, особа невідома, наявність інформації про коло причетних); за структурою співучасті (відсутність розподілу ролей, чітко організована група зі складними зв'язками); за характером технічної участі (реальне підприємство, фіктивна компанія, підставна фізична особа); за обсягом доказової інформації (від достатнього для повідомлення про підозру до інформаційної невизначеності).

Ключові слова: публічні закупівлі, бюджетна сфера, кримінальне правопорушення, кримінальне провадження, розслідування, слідча ситуація, версія.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розбудови правової держави та формування ефективної системи публічного управління питання забезпечення прозорості й доброчесності у сфері публічних закупівель набуває особливого значення. Незважаючи на впровадження електронних систем, таких як Prozorro, а також активізацію антикорупційної політики, публічні закупівлі залишаються однією з найбільш криміналізованих галузей бюджетної сфери. Структурна

складність процедур, багатосуб'єктність процесів, а також висока концентрація фінансових ресурсів створюють сприятливе середовище для зловживань, змов, фіктивного ціноутворення, маніпуляцій з технічними вимогами та інших протиправних дій.

Розслідування кримінальних правопорушень у цій сфері супроводжується низкою складнощів, зумовлених як високим рівнем латентності таких злочинів, так і складністю їх доказування. Особливу роль

у цьому процесі відіграє ідентифікація типових слідчих ситуацій, що виникають на початковому етапі досудового розслідування, а також формування обґрунтованих слідчих версій. Ефективність реагування правоохоронних органів значною мірою залежить від здатності своєчасно розпізнати характерну криміналістичну картину правопорушення, встановити мотиви та інтереси фігурантів, а також визначити закономірності реалізації злочинних схем.

У зв'язку з цим дослідження типових слідчих ситуацій і слідчих версій у кримінальних провадженнях про правопорушення у сфері публічних закупівель є важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Такий підхід дозволяє не лише оптимізувати дії слідчого (детектива) на різних етапах розслідування, а й розробити ефективні алгоритми встановлення істини у кримінальному провадженні, забезпечуючи при цьому дотримання принципів змагальності, об'єктивності та повноти доказування.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання визначення сутності, структури та динаміки слідчих ситуацій послідовно досліджувалися у працях Д. А. Бондаренка, В. А. Журавля, Д. Д. Заяця, О. Ю. Камішанського, Л. П. Ковтуненка, Г. А. Матусовського, В. В. Тіщенка, В. Ю. Шепітька та ін. Наукові праці створюють базу для дослідження типових слідчих ситуацій і версій у кримінальних провадженнях, пов'язаних з порушеннями у сфері публічних закупівель, а також для формування відповідної криміналістичної методики.

Виклад основного матеріалу. Ситуаційний підхід у криміналістиці є одним із провідних напрямів удосконалення та оптимізації методів, прийомів і засобів розкриття й розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень [1, с. 106].

Згідно з позицією В. В. Тіщенка, ситуаційний підхід у криміналістиці виконує функцію раціоналізації та систематизації методів, які використовуються для збирання доказової інформації, вибору пріоритетних напрямів слідства та організації всього процесу розслідування. Саме завдяки цьому підходу з'являється можли-

вість створення адаптивних алгоритмів дій, які враховують специфіку конкретних кримінальних правопорушень і дозволяють більш ефективно виявляти, документувати й доводити факти протиправної діяльності [2, с. 121].

Криміналістика, як галузь, що постійно адаптується до нових форм і способів злочинної діяльності, потребує всебічного підходу до аналізу об'єктів дослідження, які постійно змінюються під впливом соціальних, правових, економічних та інформаційних чинників. У цьому контексті слідча ситуація постає як інструмент реалізації ситуаційного підходу. Як справедливо зауважив В. Ю. Шепітько, «механізм кримінального правопорушення тісно пов'язаний із поняттям слідчої ситуації, яка виконує важливу функцію в криміналістиці, забезпечуючи ситуаційний підхід до розслідування. Слідча ситуація може бути конкретною – як сукупність умов, у яких здійснюється розслідування на певному етапі, включаючи інформаційні, процесуальні, тактичні, психологічні та матеріально-технічні компоненти. Поряд із цим існує й типова слідча ситуація, що відображає найбільш характерний комплекс інформації (доказової та оперативно-розшукової), властивий конкретному етапу розслідування у кримінальних провадженнях певної категорії» [3]. Як зазначає В. А. Журавель, цей підхід є концептуальною основою для розробки дієвих стратегій і тактичних рішень, що забезпечують ефективність криміналістичних досліджень [4, с. 272].

На думку В. В. Тіщенка, слідча ситуація повинна розглядатися в широкому контексті, з урахуванням інформаційних, тактичних, психологічних, правових і матеріально-технічних чинників, що обумовлюють перебіг досудового розслідування [2]. Водночас Г. А. Матусовський запропонував розглядати слідчу ситуацію як «об'єктивно повторюване в процесі розслідування становище, обумовлене фактичними даними, яке визначає процес виявлення, збирання та оцінки доказів» [5, с. 26].

На нашу думку, слідча ситуація при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель становить

собою конкретне динамічне становище, яке виникає на певному етапі досудового розслідування (на початку кримінального провадження або в процесі проведення процесуальних дій) і характеризується сукупністю зовнішніх та внутрішніх умов і обставин, особливостями комунікації слідчого (детектива) з іншими суб'єктами кримінального провадження, а її правильне діагностування є необхідною передумовою для формування ефективної тактики розслідування.

У різні періоди розвитку криміналістики науковці намагалися класифікувати типові слідчі ситуації для розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, у тому числі у сфері службової діяльності [6, с. 12]. У межах зазначеної категорії правопорушень, до яких належать і злочини у сфері публічних закупівель, можливі різноманітні слідчі ситуації, що виникають на початковому етапі розслідування. Вони зумовлюються не лише обсягом та змістом наявної в розпорядженні слідчого інформації, але й ступенем обізнаності зацікавлених осіб щодо ходу та результатів досудового розслідування, а також можливістю застосування тактичного прийому раптовості в реалізації слідчих (розшукових) дій [7].

Як зазначає Л. П. Ковтуненко, належна оцінка конкретної слідчої ситуації дозволяє не лише зорієнтуватися в наявному інформаційному масиві, а й сформулювати правдоподібні версії, визначити оптимальну сукупність слідчих і розшукових дій, а також послідовність їх реалізації. Особливе місце ситуаційний підхід посідає в межах криміналістичної тактики, оскільки прийняття тактичного рішення завжди залежить від специфіки ситуації, що виникає під час підготовки й проведення конкретних слідчих (розшукових) дій [8].

Підтримуючи підхід Д. Д. Зайця, доцільно виокремити класифікаційні підстави типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування, які, зокрема, включають: 1. За формою існування: об'єктивна (реальна) – незалежно від її сприйняття слідчим; суб'єктивна – вже оцінена та усвідомлена слідчим, що обумовлює вибір конкретних тактичних прийомів. 2. За сту-

пенем інформаційної визначеності: прості ситуації – наявність достатньої доказової бази; складні ситуації – інформаційна невизначеність, відсутність ключових даних. 3. За рівнем збігу цілей між учасниками провадження: конфліктні ситуації – активна протидія слідству з боку підозрюваного або його оточення; безконфліктні ситуації – загалом узгоджена поведінка учасників кримінального провадження. 4. За складністю організації: організаційно впорядковані – чітке планування, наявність ресурсів; організаційно неупорядковані – труднощі з плануванням, часом, ресурсами тощо. 5. За кількістю структурних елементів: комплексні ситуації – потребують врахування матеріальної обстановки, психологічного стану учасників, соціальних зв'язків; спрощені ситуації – наявність одного або кількох домінуючих факторів [9].

На основі проведеного аналізу кримінальних проваджень, до типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування віднесені такі:

(1) За джерелом і характером вихідної інформації:

а) кримінальне провадження ініційоване за матеріалами оперативних підрозділів. У таких ситуаціях оперативні підрозділи надсилають зібрані в межах ОРД матеріали, що свідчать про ознаки вчинення правопорушень у сфері публічних закупівель. Типовою є ситуація, коли оперативна інформація базується на спостереженні за схемами розподілу бюджетних коштів через підконтрольні компанії чи фіктивні суб'єкти [10, с. 267–268].

б) кримінальне провадження розпочато за результатами контрольних заходів органів державного фінансового контролю (приблизно 25%). Йдеться про виявлені під час ревізій чи аудиту факти нецільового використання коштів, завищення цін на товари та послуги, підроблення документів, порушення порядку проведення процедур закупівель, що мають ознаки злочину. Матеріали Рахункової палати, Держаудитслужби, внутрішніх аудитів у міністерствах і відомствах часто є підставою для внесення інформації до ЄРДР.

в) кримінальне провадження відкрито на підставі самостійного виявлення пра-

вопорушення слідчим чи детективом. Це, як правило, ситуації, коли під час розслідування іншого провадження або опрацювання відкритих джерел (наприклад, публікацій у Prozorro, журналістських розслідувань) слідчий виявляє підстави вважати, що має місце правопорушення, пов'язане з розкраданням бюджетних коштів чи зловживанням при закупівлях.

г) провадження ініційоване за повідомленнями від представників бізнесу, громадських організацій, громадян. Зазвичай йдеться про звернення учасників торгів, які зазнали дискримінації або нечесної конкуренції з боку замовників чи організаторів закупівель, а також про повідомлення активістів, які моніторять витрати місцевих бюджетів.

д) кримінальні провадження, відкриті на підставі анонімних звернень або повідомлень у медіа/соцмережах. Незважаючи на те, що такі повідомлення мають обмежену доказову силу, вони часто стають підставою для попередньої перевірки, після чого – за наявності достатніх підстав – слідчий вносить відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Таким чином, джерело вихідної інформації істотно впливає на первинну орієнтацію слідчого, формування версій, обсяг доступної доказової бази та вибір тактики подальших слідчих (розшукових) дій (СРД). Кожна з наведених ситуацій має свою інформаційну наповненість, рівень ризику розголошення та ступінь готовності до реалізації заходів забезпечення кримінального провадження (обшуків, тимчасового доступу, допитів, накладення арештів).

(2) За наявними відомостями про спосіб вчинення кримінального правопорушення слідчі ситуації поділяються залежно від встановленої (або ймовірної) механіки злочинного діяння. Виявлені способи вчинення правопорушень формують основу для формування первинних версій та визначення напряму першочергових слідчих (розшукових) дій. Способи вчинення зумовлюють формування певної інформаційної ситуації, що характеризується: видом і обсягом доступних доказів; рівнем прихованості злочинної схеми; необхідністю оперативної фіксації документації;

обсягом осіб, причетних до схеми; ризиками знищення чи спотворення доказів.

Такі обставини визначають тактичні межі й пріоритети дій на початковому етапі: від проведення обшуків, тимчасового доступу до речей і документів – до ініціювання судово-економічних, почеркознавчих, будівельних чи інформаційно-технічних експертиз.

(3) За ступенем встановлення суб'єкта кримінального правопорушення типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування можуть класифікуватися залежно від наявності інформації про особу, причетну до вчинення злочину. Цей параметр істотно впливає на побудову версій, обсяг та послідовність СРД, а також на тактику взаємодії з оперативними підрозділами. Виокремлюються такі варіанти ситуацій: а) Особа винного є встановленою. б) Особа наразі не встановлена. в) Особа не ідентифікована, однак є відомості щодо кола можливих причетних осіб.

Такі типи ситуацій потребують диференційованого підходу до побудови слідчих версій, визначення обсягу інформаційних запитів, послідовності допитів, а також до організації негласних СРД у випадках, коли особа вчиняє дії щодо приховування своєї причетності або втечі від кримінальної відповідальності.

(4) за кількісним складом учасників типові слідчі ситуації класифікуються залежно від ступеня встановлення кількості співучасників, складності їхніх взаємозв'язків та ролей у реалізації злочинного умислу. Така класифікація є особливо актуальною для розслідування злочинів у бюджетній сфері, де правопорушення, як правило, вчиняються не одноосібно, а за участю кількох взаємопов'язаних осіб – як у межах державного/комунального органу, так і з боку суб'єктів господарювання. Основними різновидами ситуацій є:

а) Встановлено факт співучасті без чіткого розподілу ролей.

б) Наявність стійкої групи осіб зі складною структурою та системними зв'язками, що ускладнює персоніфікацію кримінально караних дій [11].

Крім того, в межах цього підходу виділяють слідчі ситуації, що передбачають:

наявність попередньої змови групи осіб (організована група), що ускладнює оцінку ступеня вини кожного з учасників; наявність злочинної ієрархії, коли виконавці та організатори відділені адміністративною або юридичною дистанцією; ротаційність учасників, зокрема при багатократному використанні одних і тих самих фіктивних суб'єктів у різних закупівлях за участю змінних посадовців [11, с. 145].

Визначення кількісного складу та ідентифікація ролей кожного співучасника є необхідною умовою для правильного формулювання підозри, визначення кваліфікації за відповідними статтями КК України (зокрема, ст. 28 – вчинення кримінального правопорушення у складі групи осіб, організованої групи або злочинної організації [12]), а також для обґрунтування запобіжних заходів і подальшої стратегії розслідування.

(5) За характером технічної участі суб'єкта у злочинній схемі слідчі ситуації класифікуються з урахуванням того, яким чином реалізовано формальний або тіньовий контроль над господарською одиницею, що бере участь у процедурі закупівлі або отримує бюджетні кошти. Цей критерій дозволяє слідчому зрозуміти рівень залученості підозрюваного до реалізації схеми та встановити зв'язок між організатором і виконавцем. Виокремлюються такі основні ситуації:

а) Використання підприємства, очолюваного посадовою особою органу влади чи державного підприємства. Типовою є ситуація, коли особа, уповноважена приймати рішення про закупівлю, безпосередньо або через родичів/афілійованих осіб контролює приватне підприємство, яке стає переможцем торгів. Така ситуація передбачає необхідність збору доказів фактичного впливу, аналізу корпоративної документації, даних про пов'язаність, електронної переписки, руху коштів тощо.

б) Застосування фіктивної структури або підставної фізичної особи як формального учасника закупівлі. У таких випадках суб'єкт господарювання не має реальної діяльності, персоналу, офісу чи виробничих потужностей. Його діяльність обмежується лише поданням документації на тендер і формальним отриманням коштів,

після чого відбувається виведення фінансів через «конвертаційні» або транзитні фірми. Особливістю цієї ситуації є ускладнена ідентифікація справжніх бенефіціарів і потреба у фінансово-аналітичних, економічних, судово-економічних експертизах.

Такі ситуації потребують активної взаємодії з реєстрами юридичних осіб, податковими органами, банківськими установами, а також ефективного використання можливостей оперативно-розшукової діяльності.

(6) За обсягом зібраної доказової інформації типові слідчі ситуації диференціюються залежно від того, наскільки повно наявні докази дозволяють сформулювати обґрунтовану підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Такий критерій безпосередньо впливає на темп і тактику досудового розслідування, зокрема:

а) Ситуація достатнього обсягу доказової інформації для повідомлення про підозру. Така ситуація передбачає наявність комплексу доказів, що відповідають вимогам статей 91, 94, 276 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, а саме: підтверджують факт вчинення кримінального правопорушення, обставини, передбачені ст. 91 КПК, та наявність причинно-наслідкового зв'язку між діями підозрюваного і наслідками. У цьому випадку можливе повідомлення про підозру, звернення до слідчого судді з клопотаннями про обрання запобіжного заходу, призначення експертиз для уточнення окремих аспектів обвинувачення.

б) Ситуація недостатності доказів для формулювання повідомлення про підозру. Вона характерна для раннього етапу розслідування, коли попередньо встановлені факти свідчать про можливі порушення, однак не забезпечують рівень достовірності, необхідний для пред'явлення підозри. У такій ситуації дії слідчого зосереджуються на збиранні та фіксації додаткових доказів: проведенні обшуків, допитів, тимчасового доступу до речей і документів, подальшому витребуванні інформації з електронних систем, ініціюванні аудиторських або технічних експертиз.

У таких ситуаціях першочергове значення має висування слідчих версій, які є

логічним інструментом криміналістичного аналізу. Як слушно зазначається в теорії криміналістики, версія – це не будь-яке припущення, а обґрунтоване судження про подію або явище, що ґрунтується на фактичних даних, узгоджується з уже встановленими обставинами й пояснює їхню сукупність [13]. Її цінність визначається не лише змістом, а й здатністю бути логічно перевіреною, адже лише процес перевірки версії дозволяє переходити від припущення до знання, від імовірного – до достовірного.

На початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель слідчим, як правило, формуються такі типові версії:

1. має місце вчинення кримінального правопорушення у сфері публічних закупівель (розтрата, привласнення, службове підроблення, змова посадових осіб з приватними структурами тощо);

2. має місце інше кримінальне правопорушення, що не пов'язане безпосередньо із розкраданням коштів (наприклад, зловживання службовим становищем без майнових наслідків);

3. має місце адміністративне правопорушення, пов'язане з порушенням порядку закупівель, але яке не містить ознак кримінального правопорушення;

4. правопорушення вчинено однією особою або групою осіб у співучасті;

5. має місце один епізод злочинної діяльності, або ж, навпаки, серія злочинів, що потребує ідентифікації зв'язків між ними;

6. ознаки кримінального правопорушення відсутні, дії мають законний характер у межах чинного фінансового чи тендерного законодавства.

Висновки. Таким чином, особливості вчинення кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель – такі як складна організаційна структура, прихований характер дій, використання фіктивних підприємств, складні платіжні й документаційні схеми – зумовлюють специфіку формування типових слідчих ситуацій на початковому етапі досудового розслідування, які відрізняються високим рівнем латентності, інформаційної фрагментарності та значною кількістю ймо-

вірних учасників злочинної діяльності. Такі ситуації потребують не лише встановлення механізму вчинення кримінального правопорушення, а й ідентифікації стійких логіко-функціональних зв'язків між учасниками злочинної діяльності (тендер – перерахування – отримання – використання – виведення – легалізація), а також послідовного збору даних, що характеризують особу підозрюваного. Важливою умовою ефективної організації розслідування в кожній слідчій ситуації є тактико-організаційне забезпечення раптовості під час проведення гласних і негласних процесуальних дій, що дозволяє запобігти знищенню доказів, уникненню відповідальності співучасниками та перешкодженню розслідуванню. Застосування чинника раптовості на початковому етапі є не лише засобом тактичного тиску, а й визначальним критерієм ефективності організації наступних етапів розслідування, забезпечуючи цілісність доказового процесу та цілеспрямовану протидію специфічним формам кримінальної діяльності у сфері публічних закупівель.

Список використаної літератури:

1. Ковтуненко Л. П. Структура та зміст ситуації слідчої дії. Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук.-практ. матер. Х.: Право, 2005. Вип. 5. С. 105–108.
2. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Одес. нац. юрид. акад.; Фенікс, 2007. 260 с.
3. Шепітько В. Ю. Криміналістика: підручник. К. : ІнЮре, 2016. 640 с.
4. Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан : монографія. Х. : Право, 2021. 448 с.
5. Матусовський Г. А. Ситуаційний підхід до розслідування злочинів. Криміналістична практика і методика розслідування злочинів. Х. : Право, 1998. 375 с.
6. Багинський В. З. Основні питання розслідування розкрадань: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.09. Х., 1999. 20 с.
7. Бондаренко Д. А. Розслідування зловживань владою або службовим становищем та перевищень влади або службових повноважень (криміналістична характеристика та початковий етап розслі-

- дування) : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.09. Х., 2009. 18 с.
8. Ковтуненко Л. П. Проблеми алгоритмізації діяльності слідчого в ситуаціях, що виникають у ході проведення окремої слідчої дії. *Проблеми боротьби зі злочинністю*. 2007. Вип. 14. С. 209-213.
9. Заяць Д. Д. Ситуації перевірки показань на місці: сутність та види. *Вісник Запорізького юрид. ін-ту*. 2003. № 4. С. 257-263.
10. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. І. Гарасимів, О. М. Дуфенюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.
11. Камишанський О. Ю. Особливості методик розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2018. 281 с.
12. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
13. Криміналістична техніка, тактика і методика : навчальний посібник / В. В. Копча, Н. В. Копча. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.

Pynzar A. I. Typical investigative situations and versions that arise during the investigation of criminal offenses in the field of public procurement

The article examines typical investigative situations and versions that arise during the investigation of criminal offenses in the field of public procurement, which belongs to the category of complex and high-risk economic crimes with a high level of latency and organization. Given the special forensic specificity of this category of criminal proceedings, it is substantiated that the investigative situation is a specific dynamic combination of external and internal conditions and factors that arise at a certain stage of the pre-trial investigation - at the beginning of criminal proceedings or in the process of conducting investigative (search) actions. Such a situation affects the formation of versions, determining the priorities of investigative tactics, choosing the sequence and intensity of evidentiary activities, as well as the nature of interaction between the investigator (detective), the prosecutor, other procedural participants, in particular experts, auditors, and representatives of state financial control. It is emphasized that timely and accurate diagnostics of the investigative situation is a necessary prerequisite for effective planning of procedural actions, preventing the loss of evidence, neutralizing opposition to the investigation and ensuring effective proof of the guilt of the defendants. Based on the generalization of investigative practice, in particular the analysis of criminal proceedings, a typology of investigative situations was carried out according to a number of key features: by the source of primary information (operational and investigative materials, inspection reports of state control bodies, the actual discovery of facts by investigators, notification to the public or business, anonymous appeals); by the method of committing a criminal offense (falsification of tender documentation, fictitious acts of work performed, illegal alienation of state property, overpricing of goods and services, transfer of budget funds to fictitious companies); by the degree of identification of the person (identified person, unknown person, availability of information about the circle of those involved); by the structure of complicity (lack of role distribution, clearly organized group with complex connections); by the nature of technical participation (real enterprise, fictitious company, fictitious individual); by the volume of evidentiary information (from sufficient to report suspicion to information uncertainty).

Key words: public procurement, budget sphere, criminal offense, criminal proceedings, investigation, investigative situation, version.